

לְהָשִׁיב: לֹא כֵן יְדִידִי, כֵּן לֹא יַעֲשֶׂה בְּיִשְׂרָאֵל! וַיֹּסֶף כּו', וּפְתַח הַגָּאוֹן פִּיו
בְּחֻכְמָה, בְּחֻכְמַת הַתְּכוּנָה, וְהַעֲמִידוֹ עַל הַדִּין וְעַל הָאֱמֶת, וְכִי גַם עֵינָיו רָאָה
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר נָתַן לַשָּׁגוֹת, וַשְּׁגִיאוֹהָ בְּלוֹחַ עֲבָרוֹנוֹת מֶרֶץ רָפָאֵל הַנוֹכַח הָרָאָה
לוֹ. וּבַעַל 'חֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם' שֵׁם יְדִיו לָפִי וַיֹּאמֶר: הִנֵּמְצָא כְּזֶה אִישׁ אֲשֶׁר
רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ, וְלֹא יִפְלֹא מִמֶּנּוּ כָּל דְּבָר! וְהַגָּאוֹן בַּעַל 'חֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם'
שָׁב לְדַרְכּוֹ, וְשָׁב מִמַּחֲשַׁבְתּוֹ, וַיָּבֹא שָׁלוֹם וְהַקּוֹלוֹת חָדְלוּ (לג).]

חֻכְמַת הַפִּילוֹסוֹפִיָּא (לד) – יָדַע לְתַכְלִיתָהּ (לה), וַיֹּאמֶר, שֶׁהוֹצִיא מִמֶּנָּה שְׁנֵי

לב כל זה סיפר לי הרב הגדול הישיש מ' זאב, רב בפרוון בסלאנים תלמיד הגאון
בעל חומות ירושלים, אשר הוא בעצמו הי' עמו באותו מעמד לפני הגאון
כנ"ל. והוסיף לי לספר, כי כאשר הורה הגאון רבו עליו באצבע לפני הגאון החסיד
לאמר, כי הוא הי' הקורא המגילה, נשא הגאון עיניו עליו והביט בו, וחיל ורעדה אחזה
לו להרב מוהר"ז בחרדת קודש מפני פחד החסיד והדר גאונו. הר"ה הלוי.

לג בהקדמה לפאת השולחן.

לד בהתרועעי עם ידיד נעורי וחברי הרב וכו' מ' חיים אב"ד דק' בערינבוים ובק'
שווערין, הודיע אותי כי נמצא באוצרותיו העתק מאגרת אשר העתיק
ממכתב הנמצא תחת יד הרב הגדול כו' מ' יוחנן האב"ד דק"ק קלעצאווע, אשר הי'
בימי נעוריו תלמיד הגאון המפורסם צדיק ועניו מ' צבי הירש ברלין האב"ד דק' ברלין.
והקשיב מפיו הקדוש על אודות האגרת הזאת כדברים האלה, כי אחד מאנשי עיר
וויילנא בנסעו ליריד לייפציג, ויעבור דרך ברלין, הביא בידו מכתב ואמר כי אשכנזי
אחד מוויילנא נתן לו המכתב, למוסרו לאחד מהאשכנזים בברלין, ומסר המכתב לבן
הדיין מברלין לשלחו לבעליו. ובן הדיין כאשר ראה כתוב על המכתב כי הוא ערוך
להחכם ר' משה מדעסוי, הביא המכתב לאביו הרב הדיין, ויראהו ויתיעץ הרב הדיין
ויאמר, אחרי אשר זה משה האיש לא ידענו מה הוא, וחשיד בעינינו בכמה פרטים,
אולי יהי' הנסיבה ע"י תוכן המכתב הערוך אליו מאשכנזי אחד מוויילנא, להוודע מה
בלבו ולעמוד על דעתו. ולזאת בא עם המכתב להגאון מ' צבי הירש האב"ד דברלין,
והסכים גם הוא לצרף עוד עמהם מגדולי תורה, להתיר חרם הרגמ"ה, לפתוח את
האגרת ולראות האמור בו לתכלית הנ"ל, וכן עשו.

ויהי כפתחם ראו כי חתום עליו הנודע למין והוא זלמן מיימון. [אמר המ"ל, כבר
נודע אשר הכחישו ודברו סרה ע"ז בעלי עתים, אצד"י, ובהמגיד. וראיתי להעתיק

דְּבָרִים טוֹבִים, וְהֵם: שְׁבָעִים כַּחוֹת שְׁבָאָדָם (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּפֶרוֹשׁ רַבֵּנוּ עַל יִשְׁעִיה, עַל פֶּסוּק (יא, א) "וַיֵּצֵא חֹטֵר מִגִּזְעֵי יִשְׂרָאֵל" וגו'), וְעוֹד דְּבָר אֶחָד.

ממכתב הרב ר"צ מק"ב זצ"ל, מ"ש אל הרב המחבר נ"י, במכתבו מן יום א' מ' בעומר תרי"ט ליצירה, וז"ל שם. ואם האמת הוא שברצון מעכ"ת להדפיס עוד הפעם, ס' עליות אליהו עם תוספות חדשות, קרוב לוודאי שהרווחה בו, כי רבים קופצים עליו. ואבקשה פני כבודו שבדף ל"א ע"ב שהודפס שם, חתום עליו הנודע והוא זלמן מיימון, יוסיף בו תיבה אחת "כמדומה הוא". כי האמת כן הוא שלא ידעתי בבירור שהוא הוא שהיה חתום, רק כמדומה בזכרוני שהיה זה כו' עכ"ל.ה. וכאשר נדפס שנית העליות אליהו בק"ק שטעטין, הוסיפו שם תיבת [כמדומה], והנה עתה נודע הדב' כי לא הוא היה כי אם המגיד מלהוסק, ע' הכרמל חוברת ה' שנת תרל"ב, במחשבות חרוץ עמוד 235, מה שכתב ע"ז. וע' בחוברת ט' שם בהערה עמוד 462 ותשכ"ל]. וכתוב בלשון הקודש בלשון לימודים, וזהו תוכן ענינו. זה שלש שנים חלפו להם, מאז נתראינו יחד בעיר ברלין הברירה, ובהפרדי מידידי, ה' הדברים האחרונים ממני, בגלל הרבנים אשר אין גם אחד שיהי' ידיו רב לו גם בחכמה מדעיות ומושכלות, כי אם כל מעינם התלמוד, ואך עליו ישכימו ויעריבו. ואנכי שמתי לדרך פעמי, ובאתי עד עיר ק', ומדי שבתי שמה הקשבתי מאנשים שונים מרחיבים פה להלל מאוד, איש גדול אחד, הגאון מ' אלי' מוילנא בשמו, אשר לבד עוצם גדלו עד אין קצה, בתורה בנגלה ובנסתר, הוא גם חכם נפלא בכל החכמות והמדעות, אחד לא נעדר, כמו מעטאפיזיק, פיזיק, גם חכמת מוזיק, אין כל דבר נעלם ממנו. גם דקדוק לשון העברי, אשר להרבנים כמו זר נחשב, והוא ידע כל תעלומה. ואנכי כאשר נודעתי דרך אנשי המדינה מגויזמים ומפליגים, לכל הדברים האלה לא שמתי לבי. אך כאשר שמעה אזני קול ההמון הולך וחזק, וגם מגדולי דעה ואנשי אמנה שמעתי כדברים האלה, נתתי שמחה בלבי, אמרתי אולי זהו האיש אשר אנכי מבקש שימצא בעמנו, איש גדול בתורה אשר גם כל החכמות והמדעות יהיו לו למנה, כאשר היו מלפנים בישראל.

ואנכי אף כי זקנתי ושבתי, אמרתי לבל לסוג אחור מחפצי, לשום לדרך פעמי לרוץ עד איש אלהים זה, לשמוע חכמתו, ולהגיד לו ספקותי. כל עמל לא עצרני, ואחזתי בדרך, ובכל הדרך אשר התהלכתי סבותי לבוא תמיד במלון אורחים יהודים, לחקור על שורש דבר אמת מהאיש הזה. ויהי כבואי ט"ו פרסאות לפני עיר ווילנא, שבתי שם בשבת במלון אורחים, אשר נקבצו באו שמה כמה וכמה לומדי תורה. ובתוך הסעודה כאשר זה דרכם לדבר מחידושי תורה, הציעו גם הרבה דברים בשם הגאון מוילנא, והיו נפלאים מאוד למטרת האמת. ואנכי לא עצרתי במילים להודיעם, כי כל ישע וכל